

АВАЙ**UNIVERSITY**

*Маңа
жылыңызбен!*

№11 (224) Желтоқсан

декабрь 2022

2002 жылдың тамыз айынан бастап шығады

Қасиетті ТҮФҮРЫМ

Өр қазағым тамыр тартқан асқардан,
Күтеміз үміт, айбарлы, арлы жастандардан.

Тәуелсіздік - қасиетті түфүрим,
Білеміз біз, желтоқсаннан басталған!

Желтоқсанда ел тағдыры шешілген,
Азат болдық, бодандық атты кесірден.

Бүгінгі таңда ұлы дала мекені,
Ұл мен қызын айбарлы ғып өсірген.

Мәңгілік ел боздақтарға қарыздар,
Сол жандардың тарихында ар, із бар.

Бүгінгі күн үрпағына санағы,
Ұлықтауға сол жандарды парыз бар.

Азаттығым желтоқсаның жемісі,
Тәуелсіз өлдің кеңеіне берсін өрсі.
Мәңгілік ел мұраты үшін жан қиған,
Кайрат, Ләззат, Сабиралар женісі.

Бул жандарды құрметтейді ел арда,
Әз қалқының қамын жетін ер барда.
Ендік мұрат ұмытылмайды мәңгілік,
Жер бетінде қазақ деген ел барда!

Даурен Мұхамедиев,
“Абайтану” панінің оқытушысы

ҰЛЫҚ МЕРЕКЕ ҚҰТТЫ БОЛСЫН!

ТӘУЕЛСІЗДІК күніне арналды

15 желтоқсанда Алматы қаласындағы №58 мектепте Өнер, мәдениет және спорт институтының 4 курс студенттері Қазақстан Республикасының Тәуелсіздік күніне арналған мерекелік іс-шара өткізілді. Ишараның ерекше маңыздылығы отанымызың егемендігі мен бостандығы үшін күрескендерді еске алу болып табылады. Мерекелік концерт композициялық қойылым түрінде үйімдестірілді.

Іс-шараның мақсаты - ескелең үрпақтың Отанға деген сүйіспеншилігін және азаматтық тәрбиелеу, сондай-ақ саяси мәдениетін қалыптастыру. Музыкалық білім беру кафедрасының әдіскерлері Қамарсұлу Ибраев мен Светлана Балағазованың жетекшілігімен студенттер – Үкімет Нұрлыбек, Мағжан Жұмабаев, Әйгерім Мұбәракова, Құралай Төлеуіш, Мұрат Нұрбалымың орындаудаңда белгілі композиторлардың шығармалары күй болып күмбірлөп, ән болып шырқалды.

Баспасөз қызметі

КАДР

АБАЙ УНИВЕРСИТЕТИНЕ ЖАҢА ПРОРЕКТОР ТАҒАЙЫНДАЛДЫ

Абай атындағы ҚазҰПУ-да ҚР ғылым және жогары білім министрінің бүйрек-тапсынысынан ақадемиялық мәселелер жөніндегі проректор қызметін Гүлжан Жарасова тағайындалды. Жаңа проректорды университет ұмытынан ҚР ғылым және жогары білім вице-министрі Күаныш Ерғалиев таныстырып, алдағы қызметіне сәттілік тіледі. Бұған дейін осылаузымында атақтарған Мақтагали Бектемесов Абай атындағы ҚазҰПУ-ды дамытуға қосқан үлесі үшін арнайы төсбелгісімен марапатталды.

Вице-министр оқу орнының академиялық мәселелер жөніндегі проректоры лауазымына тағайындалған Г. Жарасованың білім мен ғылым саласына сіңірген еңбегін атап етті.

Айта кетейік, Гүлжан Сағидоллақызының білім және ғылым саласында тәжірибелес мол. Эл-Фараби атындағы ҚазҰУ-ді бітірген педагогика ғылымдары-ның, кандидаты, доцент. Еңбек жолын С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің арнайы математикалық пәндер кафедрасының оқытушысы болып бастады, онда тәлімгер-зерттеуші, ассистент, аға оқытушы, кафедра менгерушісі. Оқу процесінің сапасын мониторингілеу бөлімнің бастыры, Оқу процесін үйімдестіріру және басқару департаментінің директоры болды. Одан кейін Х. Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университетінде оку ісі жөніндегі проректор, ҚР білім және ғылым министрлігінің болон процесі және академиялық үткірлік орталығы директорының орынбасары, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі жогары және жогары оқу орнанан кейінгі білім департаментінің директоры қызметтерін аткарды.

Өз тілшімізден

ХИМИЯ ФАСЫРЫНЫҢ ФАЛЫМДАРЫ

ЮНЕСКО-ның қолдауяның және теориялық-қолданбалы химияның халықаралық одағының (IUPAC) бастасымен Біріккен Ұлттар Ұйымы 2011 жылды «Халықаралық химия жылы» деп жариялаған еді. Халықаралық химия жылы реңі түрде 2011 жылдың 27-28 қаңтарында Париж қаласында ашылды. БҰҰ Bas ассоциациясының Халықаралық химия жылының еткізу туралы қарарында: «Іргелі химияның жетістіктері қазіргі материалдық әлемнің кілтін табудың заманауи деңгейін анықтайды, ал химиялық технологиялар мен үдерістер кліматтық өзгерүү, халықтың таза сүмен, тамақтеп және энергиямен қамтамасыз ету, қоршаған табиги ортаның сақтау сияқты жаһандық мәселелерді шешуде маңызды рөл атқарады» дедінген болатын. Химия ғылымының ете ауқымды мәселені көтеріп келген, көтере беретінде де осындай іс-шаралар мен онда қозғалған мәселелер арқылы да байқалса керек. Химия ғылымында ерекше рөл бар ғалым Б.А. Бірімжанов «Біз - химия фасырының тұрғындарымыз» деген екен. Біздің бүгінгі сөзіміз химия фасырының фалымдары жайлы болмак.

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДЕ ЖАЗЫЛГАН ОҚУЛЫҚТАР АВТОРЫ

Михаил Ломоносов: «Қайда қарасақта, қайда көз жүгіртсек та көретініміз химияға жақыншылары» деді. Міне, осы ғажайыпты зерттеп жүрген фалымдарымыздың бірі Әзімхан Фазылұлы Сейтіжанов.

Ол Абай атындағы ҚазПИ-дің түлегі. Түлегі болғанда да осы оқу орнының «физика және химия» мамандығын үздік дипломмен бітірген еді. Ғалым оқу орнында студент, аспирант, магистранттар, орта мектеп мұғалімдері және жогары оқу орнаның оқытушылары үшін де аса қажет туынды. Сонымен қатар Әзімхан

профессор, кафедра менгерушісі, факультет деканы және проректорға дейінгі ғылыми-педагогикалық бліліктілік және білім мен ғылым жолынан өтті. Ол 2006 жылдың қыркүйегінен бүгінгі күнге дейін химия кафедрасының профессоры. Ә.Ф. Сейтіжанов осы қызметтерде жүргенде үйімдестірішүшілік белсенділігінің және ұжыммен жұмыс істей алу қабілеттінің арқасында оқу-тәрбие істерінің тиімділігі мен сапасын арттыруға және ғылыми-әдістемелік жұмыстарды жақсартуға көп күш салып, жақсы нәтижелерге жетті.

Біздің елдің алғашқы жогары оқу орнанда 50 жылға жуық ғылыми-педагогикалық қызметі жолында Әзімхан Фазылұлы атаулы мектебі бар көркекті ғалым және талімгер үстаз. Студент жастандарың көптеген буны тамаша дәріскер ретінде оны ерекше құрметтейді. Педагог ғалымның дәрістери жогары теориялық және ғылыми-әдістемелік деңгейде өтеді. Профессор Ә.Ф. Сейтіжанов - физикалық және органикалық химия саласында белгілі ғалым, оның ғылыми жерлеуге де көзінен танылған. Оның 160-қа жуық ғылыми және әдістемелік еңбегі, оқулықтар мен оқу құралдары жарық, көрген. Олардың ішінде жогары оқу орнаның арналып, тәлімізде жазылған «Органикалық химия» (көлемі 26 б.) оқулығын ерекше атауға болады. Бірнеше жыл бойы бул оқулық жогары химиялық білім жолында бағасын алған келеді. Бұл кітап студенттер үшін ғана емес, аспиранттар мен магистранттар, орта мектеп мұғалімдері және жогары оқу орнаның оқытушылары үшін де аса қажет туынды. Сонымен қатар Әзімхан

Басы. Жалғасы 2 беттеге

ЖОБА
**ЖАҢА ҮРПАҚҚА
жана үстаз**

Қоғамның, білімнің ұлы көші – ұстаздар қауымымен құтты да, қасиетті бола түспек. Осында ұстаздар қауымының бірі де бірегейі, білім, ғылым салаларының дамуына ерекше енбек сіхірін жүрген 90-жылдан астам тарихы бар, Абай атындағы ҚазҰПУ-інде ұзақ жылдар бойы профессор-окытушылық қызметтің атқарған ардагер-ұстаз, тарих ғылымдарының докторы, профессор, халықаралық ғылым академиясының педагогикалық білім академигі Берілаев Бақтаулет Түрбекулов.

Тарих ғылымындағы белгілі ғалымдардың ізіндеңінші ғалымдардың бірі, профессор Бақтаулет ағамыздың жартығағасыраға жуық өмірі тарих білім және гуманитарлық ғылыммен тығызы байланысты.

«Ақыл тек білімде ғана емес, білімді іс жүзінде қолдана білуде» – деп ғұлама Аристотель айтқандай, қырық шұйыл ЖОО-да үздікіз енбек етіп жүрген профессор Бақтаулет Түрбекулов 1971-1973 ж. әскери борышын етеп келген соң, өзінің студенттік қадамын 1975 жылды атактады ҚазПИдің тарих факультетін оқудан бастап, 1979 жылы толық курсын үзіндік белгімен аяқтайды. Өзі бітірген институттың КОКП кафедрасындағы педагогтық қызметтін асистент ретінде бастап, жылдар аралықтарында оқытушылықтан, ғылым докторы дәрежесінә жеткен енбеккөр, әдіскеरуста.

Жас маманың үздік оқып, бұдан кейінгі барлық ғұмырын педагогтік-ғылыми жұмысқа арнау дәл осы кезден басталды. Әрине, ғалымның ғылым жолындағы кезеңдерін бір ауыз сөзбен жеткізгендімізен, оның әрірінің жасынан үшін оңайға түсken жоқ. Бірақ, талмайтын талпыныстың нәтижесінде студенттік құрылыш белгімдерінің аудандық және аймақтық, интернациональдық белгімшелерінің басшысы, факультет деканының орынбасары, декан дәрежесіндегі қызметтерді айыроймен атқарған, іске көріл-үйімдестерінде қабеліт мол талант иесіне айналды. Бүгінгі таңда, әлемдік білім кеңістігінен ықпалдастыққа үтмеген тәуелсіз Қазақстанның жогары мектебінің қалыптасуының құасы ғана емес, оны жүзеге асырушылардың бірі, Қазақстан Республикасының білім беру ісінің құрметті қызметкөрінісінде өткізу үшін оның әрірінің жасынан 1979 жылдан бері үзілісін жұмыс істеп келе жатқан тәжірибелі тарихшы маман.

Өзінің өмірлік бай тәжірибесін енбекте, ғылымда, жас үрпақты ұлағатты тәрбиелу ісінде ұстамды нәр қылып жұмсал жүрген ұлағатты ұстаз – Бақтаулет ағаның

білімімен біздер студент кезімізден сүсіндеған едік. Отан тарихының дамуы, оның жан-жақты өткен тарихы туралы айтқан ұстазымыздың аузынан шыққан әр сөзін, әсіресе еліміздің әр аймақтарынан көлтірген жергілікті мысалдарын қызыға тындаған, әз дәптерлерімізге жазып алып отыратыныз. Дәріс сабабында мәселеңін мән-жайын түсіндіргендегі тұқыттық-өткенін сезбей қалатынбыз.

Ұстазымыз сөзі де, ісі де орнықты, бірбеткейлік мінезімен үрпақ алдындағы жауапкершіліктерен сезінген ғалымдық пен ұстаздықты ұштастыра білді. Ағамыздың осы мінезін, іске көрілімін, талапшылығын ар бір шәкірттің жүргінде калды десек қателеспейіліз.

Өзінің өмірлік бай тәжірибесін енбекте, ғылымда, жас үрпақты ұлағатты тәрбиелу ісінде ұстамды нәр қылып жұмсал отырыган ұлағатты ұстаз. Әділ де, тұрашын. Іске көрілітілік маман. Осындағы енбеккөр, тыныссыз, ыжадағатты,

Мозг – это нечто удивительное. Многое в его работе до сих пор остаётся загадкой. Функционирование отдельных клеток достаточно хорошо объяснено, однако понимание того, как в результате взаимодействия миллиардов нейронов мозг функционирует как целое, доступно лишь в очень упрощённом виде и требует дальнейших глубоких исследований. Да, в головном мозге человека порядка 86 млрд нейронов, которые образуют многочисленные связи. Наш мозг запоминает все, мимо чего он прошёл, что «понюхал», услышал, потрогал, попробовал — любая информация оставляет отпечаток.

Мозг не решето, и ничего бесследно из него не исчезает. Проще говоря, мозг не забывает информацию, которую мы с вами потребляем, просто если мы ее не используем, то она как бы находится в папке «Отложено» и нами не осознается. Для того, чтобы мы помнили и осознавали, мозгу необходимо сформировать нейронные связи к этой информации. Для этого нужно приложить усилия, потрудиться.

Важно читать сложную литературу, слушать хорошую музыку, не есть что попало, и не общаться с людьми, общение с которыми не приносит ни пользы, ни радости. Отмечено о негативной роли дистресса и вредных привычек на работу памяти.

Мозг пластичен не только в детстве, как считали раньше. Доказано: он образует новые нейронные связи до конца жизни. Любая работа, кроме скучной и рутинной, приносит пользу для мозга. Главное – иметь дело с постоянно меняющейся, сложной информацией. Так мы можем отсрочить болезнь Альцгеймера на долгие годы.

Можно с уверенностью сказать, что **наша личность – это наша память**. Никогда не переставайте учиться. Любая мозговая активность положительно оказывается на состояние работы мозга. Осознанно контролируйте процесс запоминания. Если вы чувствуете, что возникают затруднения с запоминанием новой информации, воспользуйтесь простыми советами для улучшения памяти: **-Учите новый материал по схемам.**

Известный факт — мы лучше запоминаем информацию, которая идёт в начале и в конце обучения. Всё, что попадает в среднюю часть, часто остаётся за пределами нашего внимания. Чтобы снизить этот эффект и повысить объём запоминаемой информации, учите материал небольшими периодами. Например, можно использовать следующую схему: 30 минут учите — 5 минут отдыхае. Это поможет не устать в процессе обучения и точно запомнить больше и качественнее.

-Пишите конспекты на лекциях

Кто не боролся со сном на лекции? Эта сверхзадача часто уводит на второй план вопрос качественного усвоения материала, особенно если лектор не очень увлекательно рассказывает. Помочь себе можно, если научиться конспектировать с умом. Это приучит мозг выделять главное, обращать внимание на дополнительные примеры, а вам — быстрее повторить материал, готовясь к зачётам и экзаменам.

-Читайте вслух

Самый простой способ улучшить память — это читать конспекты и учебные материалы вслух. Удивительно, но произнесённый текст лучше запоминается. Чтение вслух улучшает дикцию человека, делает речь чёткой и красивой.

-Повторяйте изученный материал

Развитие памяти и учебный процесс невозможен представить

МЕРЕЙТОЙ

ҰСТАЗДЫҢ БИІК ТҰЛҒАСЫ

Білімпаз ғалымның бүгінгі өмірлік енбек жолы барша тарихшы қауымға яян.

Еліміздегі жогары оқу орындары білім алушыларына, жас ғалымдарға арналаған 200-ге жуық ғылыми енбектері болса, оның 4-і зертте монографиялар, 2-і оқулық, 2-і хрестоматия, 5-і ғылыми-танымдық естелік кітаптар, ондаған оқу-әдістемелік кітапшалар мен әдістемелік нұсқаулары жарық көрған.

1991 жылы «Қазақстандағы колхоздардың өндірістік байланыстарының, даму мәселелері» тақырыбында кандидаттық диссертацияның қорғады.

Шығармашылық қарының құлаштап көрсете білген ғалым мұнымен тоқтап қалмай, 2010 жылы екі мамандық бойынша, тағы да түрлен түспеген тарихи білім мәселе сіне байланысты «Қазақстанда тарихи білімнің қалыптасуы мен дамуы: тарихи-теориялық зерттеу (1920-2001 ж.)» 07.00.02 – Отан тарихы (Қазақстан Республикасының тарихы) 07.00.09 – Тарихнама, деректан және тарихи зерттеу әдістері тақырыбында докторлық жұмысын сәтті қорғады. 2002-2005 ж. Қазақ-Британ Техникалық университеттінде оқытушылық қызметтеге болды. 2010-2011 ж. Алматы қаласындағы Қазақ-Түрік университеттінде «Тарих және дінтану» факультеттінде декандық қызметтінде болған Бақтаулет ағамызы, 2011 жылдан күніндеңдейн Алматы энергетика және байланыс университеттіндегі профессорлық қызметтінде енбек етіп жүріп, өзін білікті-білігрілігемен, шығармашылық іске көрілімін танытып, табанды үйімдемешілік жогары деңгейдеңдейн байқатты. «Парасат» зияткерлік клубын 10 жыл бойы басқарып, студенттерді Отан сүйгіштікке тарихпен тәрбие-леудің тамаша үлгісін көрсетпіжүр.

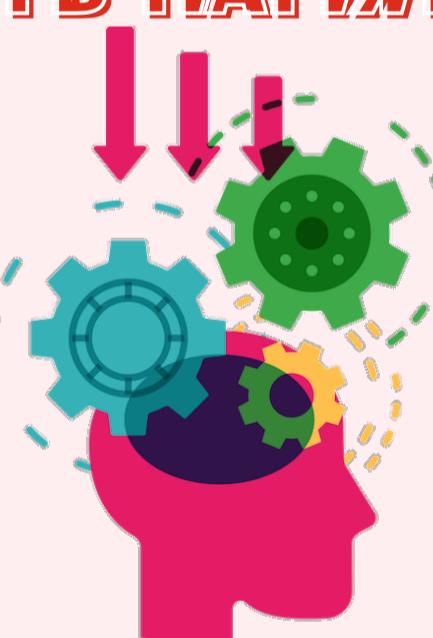
Отандақтың білімі мен ғылымының үдерісінде ғылыми жобаларды іске асырып, білімді шәкірттерімен өзіндік ғылыми мектеп құрып, тәжірибелі ұстаз-ғалымретінде зияндағы қызыға арасында орыны даралапын тұрады. Атап айтсақ, бүгінде қазақтың ауызша тарихи білімнің барлық түрлерін қазақ халықының ұлы ақыны Абайдың айтқандағы 2010 жылдан күніндеңдейн балон ғаламыз, 2011 жылдан күніндеңдейн байқатты. «Парасат» зияткерлік клубын 10 жыл бойы басқарып, студенттерді Отан сүйгіштікке тарихпен тәрбие-леудің тамаша үлгісін көрсетпіжүр.

Если мозг во время чтения нового материала сталкивается с незнакомым словом, он «зависает» и не может адекватно воспринимать дальнейшую информацию. Не ленитесь, посмотрите значение непонятных слов и выражений в словаре, и только после продолжайте изучение. Запоминается то, что понимаешь

-Играйте в «кубики». Так тренируют память и внимание у летчиков, шахматистов, и др. Несколько кубиков (для начала 2–3) кладут на стол, прикрыв рукой, затем на несколько секунд поднимают ладонь, а после снова накрывают и называют все цифры на кубиках. Постепенно количество кубиков можно увеличить.

-Идите по «цепочки». Человек удерживает внимание на объекте, пока тот ему интересен и пока он находит в нем нечто новое. Потом внимание ослабевает и переключается.

Делайте упражнения: представьте какой-нибудь предмет и удерживайте мысль на нем, например, на ноутбуке. Через пару минут вы будете думать уже не о самом ноутбуке, а о модели, производителе и т. д. (у каждого человека выстраивается своя логическая цепочка). В тот момент, когда вы поймете, что думаете

-Создавайте ассоциации и зрительные образы. Играйте в интеллектуальные игры. Наша память обращает внимание на яркие и необычные моменты. Сплошной стандартный текст трудно запомнить. Помогите себе — придумывайте ассоциации. Яркие образы сработают как якоря и помогут вспомнить нужный материал и не потерять смысла.

-Пересказывайте выученное

Помните старый анекдот о преподавателе, которого не понимали студенты:— Ну и глупые у меня студенты! Один раз объяснил — не понимают, второй раз объяснил — снова не понимают, третий — сам понял, а они ни в какую! Это не такой уж и анекдот, а доказанная методика запоминать и понимать новый материал. Ведь когда мы пересказываем другому, мы лучше разбираемся в изучаемом вопросе и закрепляем информацию.

-Учите стихи, изучайте иностранные языки, меняйте привычный маршрут — это развивает ассоциативное мышление.

-Запоминайте номера телефонов, для начала — важных и близ-ких для вас людей. Главное удержать информацию хотя бы на несколько дней.

уже не о данном предмете, вам нужно пройти по цепочке обратно, вспоминая каждое звено и в результате вернуться к исходному предмету. Упражнение помогает практически в любой области знаний с учетом любой специфики.

-Экзаменуйте своё сознание. Прокручивая в памяти события предыдущего дня, вспоминайте подробности и нюансы. Подобным образом вы тренируете возможность удерживать внимание постоянно включенным и с легкостью сможете восстанавливать цепь событий и запоминать новую информацию с мельчайшими подробностями.

-Отключайтесь от проблем. Изнурительная работа и недостаток сна вредят памяти. Посещайте интересные мероприятия, проводите время на свежем воздухе.

Ежедневно нужно употреблять фрукты и овощи. Не злоупотреблять соленой пищей, исключить вредные жиры, заменив их полезными растительными жирами. Добавить каши, много орехов и семечек, в которых есть ненасыщенные жирные кислоты. Нельзя забывать об антиоксидантах. И черника — лучший источник, которая улучшает мозговую деятельность. Помимо черники подойдут любые ягоды, а также овощи и фрукты голубого, бордового, розового, темно-синего и черного цвета — ежевика, краснокочанная капуста, клюква, черная и красная смородина и т.д.

Необходимо добавить в рацион питания зеленые лиственные овощи — шпинат, салат-латук, все виды капусты. В них есть фолиевая кислота, дефицит которой может спровоцировать ухудшение памяти.

Также необходимо позаботиться о достаточном поступлении жирных кислот омега-3, больше всего их в рыбе и семечках.

Регулярно посещать врача эндокринолога, невропатолога. У многих людей с заболеваниями щитовидной железы, хроническими болезнями, а также диабетом отмечаются ухудшение памяти.

Физическая активность улучшает кровообращение и насыщает мозг кислородом, что положительно сказывается и на его активности, и на памяти.

